

موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

گزارش مدیریتی از خروجی های پروژه بازنشر دانش

هرگونه استفاده از گزارش منوط به دریافت مجوز از موسسه/سازمان متقاضی خواهد بود.

ویرایش اولیه – غیر قابل انتشار

مجری/تهیه کننده: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

تدوین کنندگان به ترتیب شماره پروژه:

پروژه ۱. رقابت پذیری کلان صنعتی: پروفسور کیم، دکتر سحر بشیری

پروژه ۲. رقابت پذیری صنایع شیمیایی: پروفسور جانگ، دکتر افسانه شفیعی

پروژه ۳. رقابت پذیری صنایع دارویی: پروفسور لیم، دکتر علی سلیم

[شماره]

شماره و تاریخ ثبت مرکز اسناد موسسه:

[تاریخ]

موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

گزارش مدیریتی از خروجی های پروژه بازنشر دانش

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

تیرماه ۱۳۹۷

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	 موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
صفحه: ۲	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

فهرست مطالب

- ۱- خروجیهای حاصل از پروژه ۱: راهبردهای ارتقای رقابتپذیری کلان صنعتی در ایران ۵
- ۲- خروجیهای حاصل از پروژه ۲: راهبردهای ارتقای رقابتپذیری در صنایع شیمیایی با اتکا به
قابلیتهای پایین دستی..... ۸
- ۳- خروجیهای حاصل از پروژه ۳: راهبردهای ارتقای رقابتپذیری در صنایع با فناوری بالا: دارو و
تجهیزات پزشکی..... ۱۲

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	 موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی
صفحه: ۳	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

فهرست نمودارها

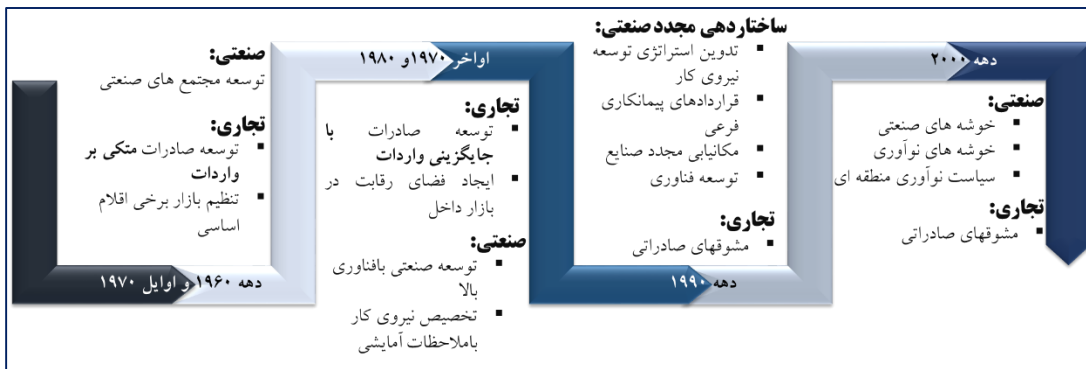
- نمودار ۱: سیر حرکت ابزارهای تجاری و صنعتی بکار رفته در اقتصاد کره جنوبی ترسیم شده است..... ۵
- نمودار ۲: موانع کلیدی رقابتپذیری کلان صنعتی در ایران ۶
- نمودار ۳: توصیه‌های اجرایی ارتقای رقابت‌پذیری کلان صنعتی در ایران ۷
- نمودار ۴: سیر تکوینی اقدامات سیاستی دولت کره جنوبی در توسعه صنایع شیمیایی: ۲۰۱۸-۱۹۶۶..... ۸
- نمودار ۵: جمع‌بندی از اقدامات سیاستی دولت کره در توسعه صنایع شیمیایی ۹
- نمودار ۶: اشکالات ساختاری در صنایع پتروشیمی ایران ۱۰
- نمودار ۷: سیر تکوینی اقدامات سیاستی دولت کره در توسعه صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی: ۲۰۱۸-۱۹۶۶..... ۱۲
- نمودار ۸: اشکالات ساختاری در صنایع دارویی و تجهیزات ایران ۱۳

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	 موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی
صفحه: ۴	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

۱- خروجی های حاصل از پروژه ۱: راهبردهای ارتقای رقابت پذیری کلان صنعتی در ایران ۱-۱. تجربه کره

در این مطالعه ضمن تاکید بر تجربه کره جنوبی، مبنی بر ضرورت ایجاد همزمانی میان سیاست صنعتی و سیاست اقتصادی، بر نقش موثر مدیریت عمومی اقتصاد کلان و اصلاحات نهادی بر ارتقای صنعتی تاکید می شود. تجربه تاریخی کره جنوبی نشانگر آن است که در این کشور، اگرچه سالهای متممادی از جایگزینی واردات بهره گیری به عمل آمد، این امر منجر به تغافل از پیگیری رویکرد برون نگری در این اقتصاد نشد. در نمودار ۱ سیر حرکت ابزارهای تجاری و صنعتی بکاررفته در اقتصاد کره جنوبی ترسیم شده است.

نمودار ۱: سیر تکوینی صنعتی شدن در کره جنوبی از منظر سیاستهای صنعتی و تجاری

طبق نمودار، سیر راهبردهای توسعه تجاری در این کشور به صورتی بود که ابتدا با توسعه واردات مواد اولیه و واسطه های اساسی توان تولید کالای نهایی به وجود می آمد، سپس برنامه های حمایت از تولید داخل و جایگزینی واردات (افزایش عمق ساخت داخل)، نیاز به واردات را کاهش می داد. با شکل گیری توان تولید داخل، موانع وارداتی کاهش یافت و فضای رقابت برای هر دو گروه تولیدکننده داخلی و واردکنندگان به وجود آمد. باید توجه داشت، در تمامی مسیر حرکتی، اتکای سیاستهای حمایتی از تولید داخل، با اتکا به بازار صادراتی بوده است. این مورد تفاوت اصلی مسیر حرکتی جایگزینی واردات در کره با ایران است. در واقع، جایگزینی واردات در کره با اتکا به بازار صادراتی صورت گرفته است و در ایران عمدتاً با اتکا به بازار داخلی بوده است.

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و	کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	 موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
صفحه: ۵	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	

۲-۱. تجربه ایران

مهمترین چالشهای ارتقای رقابتپذیری کلان صنعتی در اقتصاد ایران پس از طی مراحل مختلف آسیب‌شناسی و استخراج ماتریس سوات عملکرد صنعتی در ایران، نهایت در قالب سه رکن به صورت نمودار ۱ به دست آمد.

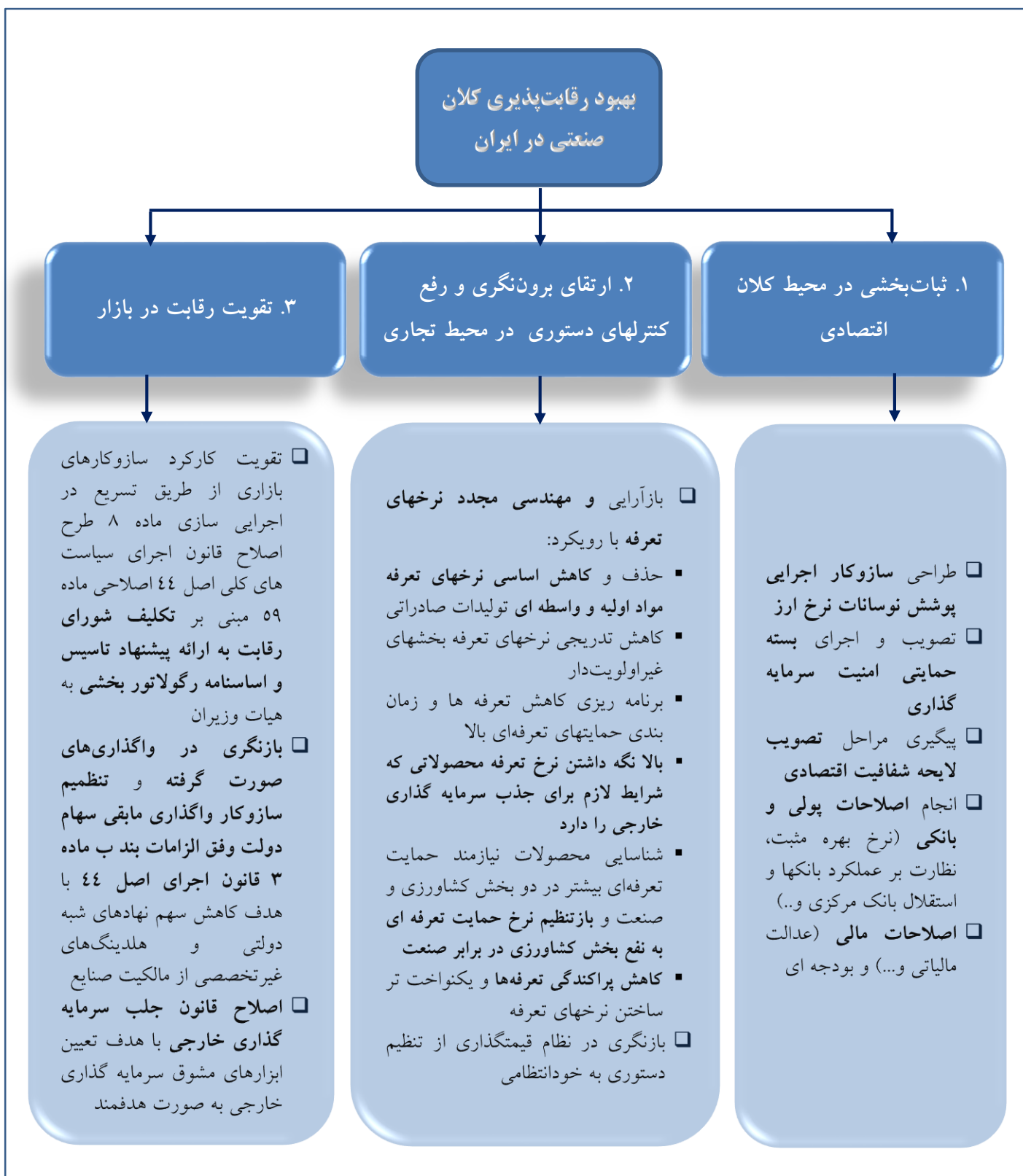
نمودار ۲: موانع کلیدی رقابتپذیری کلان صنعتی در ایران

در راستای رفع موانع برشمرده، راهکارها ابتدا در سطح کلان استخراج شد. سپس به‌منظور اجرایی‌سازی راهکارهای کلان استخراج شده، با استناد به تجربیات سیاست‌گذاری در کره جنوبی و همچنین با استناد به ظرفیت‌های قانونی موجود که طی مصاحبه با خبرگان و متولیان امر و همچنین تحلیل‌های اسنادی، مجموعه توصیه‌های اجرایی استخراج گردید که به‌طور خلاصه در نمودار ۲ قابل بررسی است.

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	
صفحه: ۶	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

نمودار ۳: توصیه‌های اجرایی ارتقای رقابت پذیری کلان صنعتی در ایران

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و	کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	<p>موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی</p>
تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	
صفحه: ۷		

۲- خروجی‌های حاصل از پروژه ۲: راهبردهای ارتقای رقابت‌پذیری در صنایع شیمیایی با اتکا به قابلیت‌های پایین دستی

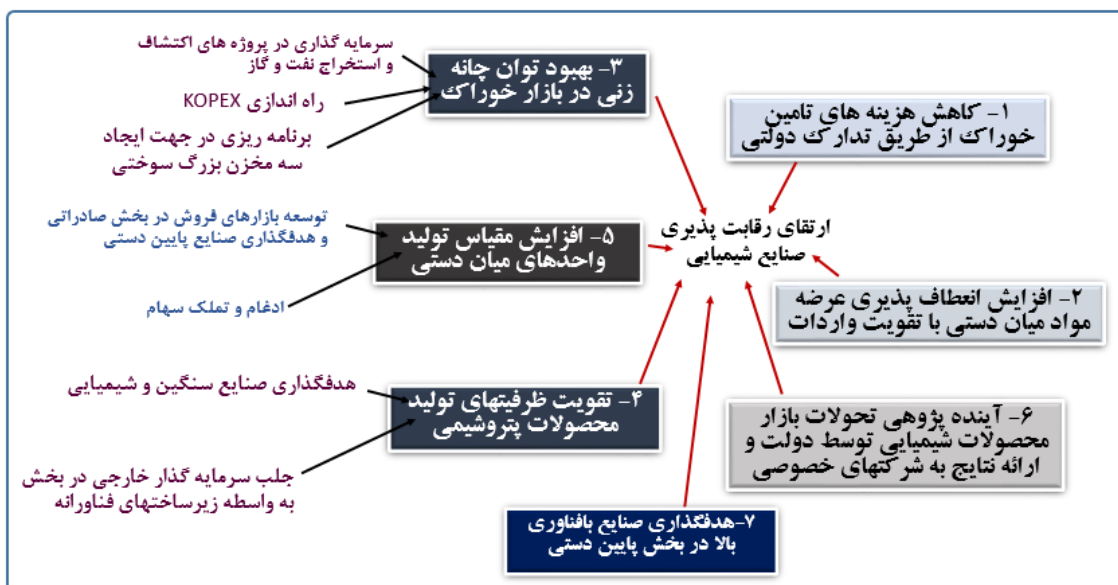
۱-۲. تجربه کره

در بخش تحلیل تجربیات کره جنوبی، نشان داده شد که نخستین مداخلات دولت کره در قالب کاهش فشار مواد اولیه واحدهای پتروشیمی قرار داشته است. سپس با ایجاد فضای برنامه ریزی متمرکز امکان توازن بخشی به زنجیره تولید این محصولات فراهم شده است. در همان حین با هدفگذاری صنایع پایین دستی و افزایش مقیاس در آنها انگیزه افزایش مقیاس در این صنایع فراهم شده است. در نهایت، افزایش رقابت در فضای تولیدات میان دستی با انجام آزادسازی در بازار فراهم شده است. در نمودار ۴ سیر تکوینی توسعه صنایع شیمیایی در تجربه کره نمایان شده است.

نمودار ۴: سیر تکوینی اقدامات سیاستی دولت کره جنوبی در توسعه صنایع شیمیایی: ۲۰۱۸-۱۹۶۶

فعالیت		نامین خوراک				
مسئولیت شرکت ملی نفت کره برای خرید نفت و فروش آن به پالایشگاه‌های بخش خصوصی						
ایجاد بورس کشورهای تامین کننده نفت کره (COPEX)	ادغام و تملک سهام در شرکت‌های نفتی	تاسیس سه منطقه ویژه پالایش نفتا (اولسان، دایسان، یئوسو)				
بخش اکتشاف و استخراج نفت	ارائه مشوق برای سرمایه گذاری در بخش اکتشاف و استخراج نفت					
دوره	۲۰۰۴-۲۰۱۸	۱۹۹۸-۲۰۰۳	۱۹۸۹-۹۷	۱۹۷۹-۸۸	۱۹۶۶-۷۸	
فعالیت		عرضه مواد واسطه ای (میان دست)				
آزادسازی قیمت تولیدات میان دستی شیمیایی (حاکمیت قیمتهای ارشادی) آزادسازی واردات محصولات شیمیایی میان دستی		برنامه ریزی متمرکز تولید محصولات شیمیایی و تنظیم قیمت تولیدات شیمیایی				
		کاهش تدریجی از نرخ تعرفه تولیدات میان دستی صنایع شیمیایی و ایجاد شرایط رقابت در بازار				
		نرخ های بالای تعرفه روی تولیدات میاندستی شیمیایی				
		مداخله دولت در بازار نرخ ارز (کاهش ارزش نرخ ارز)				
دوره	۲۰۰۴-۲۰۱۸	۱۹۸۹-۹۷	۱۹۶۶-۸۸			
فعالیت		صنایع پایین دست پتروشیمی				
انجام مطالعات بازار توسط دولت و انتشار آن برای بخش خصوصی		مشوقهای سرمایه گذاری خارجی و اعمال الزامات صادراتی برای سرمایه گذار خارجی				
هدفگذاری صنایع با فناوری بالا		گسترش سهم از بازار چین				
		هدفگذاری صنایع سبک				
		هدفگذاری صنایع سنگین و شیمیایی				
		هدفگذاری کالاهای واسطه ساخت				
		هدفگذاری کشورهای حوزه بریک				
		جایگزینی واردات				
		هدفگذاری کشورهای مقصد صادراتی				
		افزایش مقیاس تولیدکنندگان صنایع پایین دستی				

نمودار ۵: جمع بندی از اقدامات سیاستی دولت کره در توسعه صنایع شیمیایی

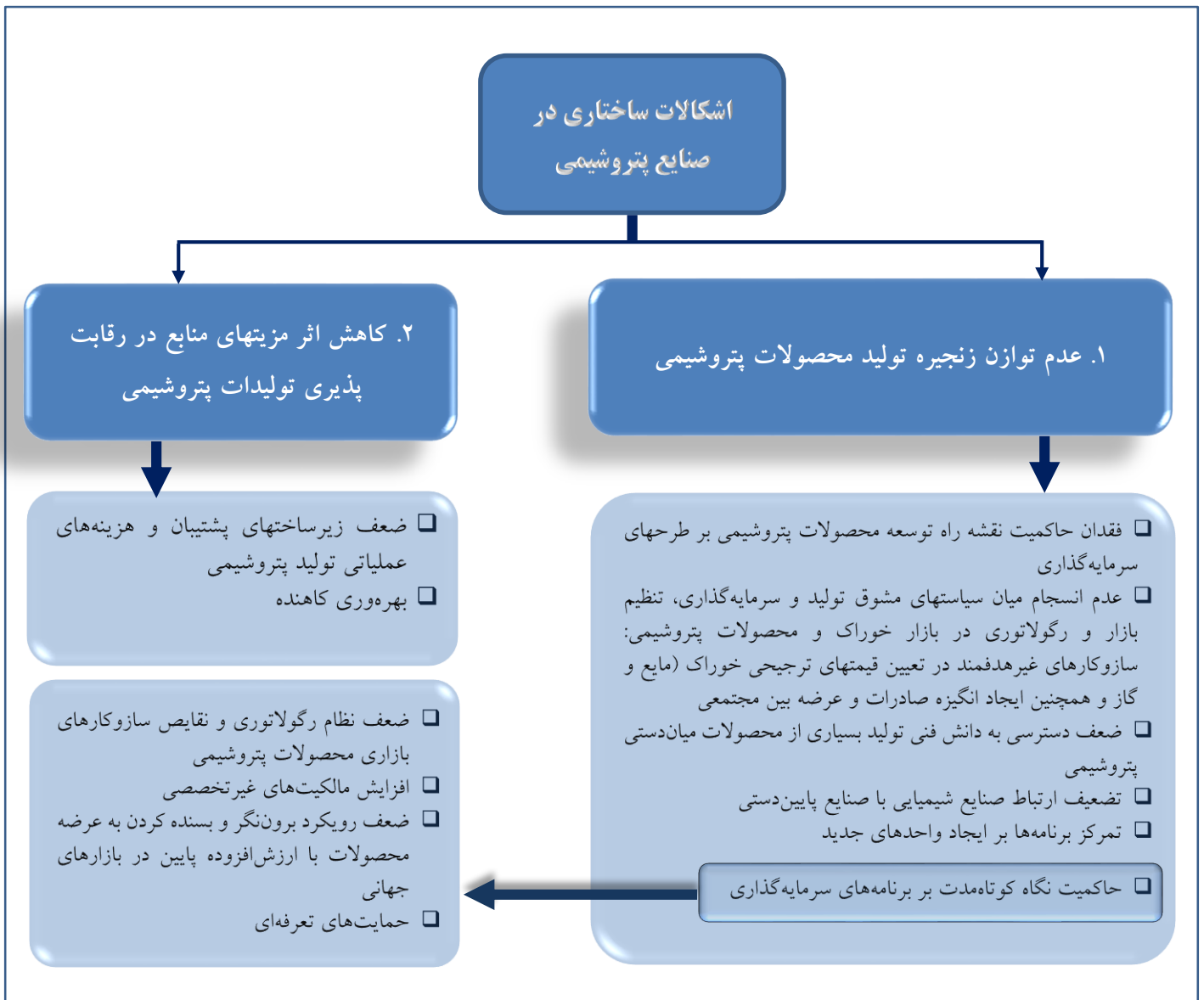

۲-۲. تجربه ایران

مهمترین چالشهای ارتقای رقابت پذیری در صنایع شیمیایی ایران پس از طی مراحل مختلف تحلیل آماری - اسنادی و همچنین پیمایش از شرکتهای فعال در حوزه شیمیایی و متولیان امر، در قالب سه رکن به صورت نمودار ۶ به دست آمد.

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	<p>موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی</p>
صفحه: ۹	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

نمودار ۶: اشکالات ساختاری در صنایع پتروشیمی ایران

به منظور ارتقای وضعیت عملکرد در صنایع شیمیایی موارد زیر پیشنهاد شده است:

▪ افزایش توازن در زنجیره تولیدات پتروشیمی

- تکمیل و توسعه ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری در تولید محصولات میان‌دستی و به منظور توسعه زنجیره

ارزش با استفاده از:

الف. ظرفیت‌های معافیت‌های پیش‌بینی شده در ماده ۶ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۵۶ قانون برنامه پنجم توسعه

و ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی جزء (۴) بند (الف) ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون

تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	
صفحه: ۱۰	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

ب. منابع صندوق توسعه ملی و بانک‌ها به اتکای **وثیقه گرفتن سهام یا محصول** شرکت‌های پتروشیمی
ج. تقویت فرآیند تامین مالی خارجی (فاینانس) توسعه صنایع پتروشیمی میان‌دستی و پایین‌دستی با
تاکید بر **تضامین دولت (به اتکای وثیقه گرفتن سهام یا محصول شرکت های پتروشیمی)**.

- تکمیل طرح‌های بالادستی تامین کننده خوراک و مدیریت تخصیص بهینه خوراک بین مجتمعی واحدهای
تولیدی و طرحهای صنعت پتروشیمی از طریق:

الف. تکمیل و توسعه صنعت بالادستی برخوردار از خوراک نفتا به منظور **تقویت تولید محصولات
میان دستی در حوزه آروماتیک‌ها.**

ب. **تعیین فهرست طرح‌های نیمه تمام شیمیایی اولویت‌دار** جهت تامین مالی از محل منابع داخلی
کشور و اعلام سالانه اولویت‌ها به نهادهای مالی کشور از طریق شرکت ملی پتروشیمی با همکاری
وزارت صنعت، معدن و تجارت با هدف تکمیل زنجیره ارزش

ج. **تسهیل خرید شرکت های مهندسی صاحب لیسانس و خرید لیسانس دست اول** صرفا برای
شرکتهای فعال در صنایع میان دستی با استفاده از منابع حاصل از درآمدهای موضوع ماده ۸ قانون
هدفمندسازی یارانه‌ها

- **قیمت‌گذاری پلکانی خوراک صنایع پتروشیمی** با تاکید بر سهم خوراک در هزینه های تولید، ارزآوری،
کاهش هزینه های تولید در بخش پایین دست وفق **الزامات بند ۴ ماده ۱ قانون الحاق برخی مواد به
قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)**

- بررسی و ارائه چارچوب تقویت نظام رگولاتوری صنعت پتروشیمی از طریق شرکت ملی پتروشیمی ایران
با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت با رویکرد ساماندهی نظام مجوزدهی با بهره‌گیری از **ظرفیت
ماده ۸ طرح اصلاح ماده ۵۹ قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی مبنی بر تکلیف شورای رقابت به
ارائه پیشنهاد و اساسنامه رگولاتورهای بخشی به هیات وزیران.**

▪ کاهش هزینه‌های عملیاتی صادراتی با بهبود عملکرد زیرساختهای پشتیبان

- تسهیل حضور شرکت‌های پتروشیمی در بازارهای صادراتی از طریق تامین بخشی از هزینه‌های ایجاد
نماینده‌گی فروش، راه‌اندازی مراکز تجاری دائمی، نمایشگاه‌های تخصصی و اختصاص پایون در نمایشگاه-
های بین‌المللی، توسعه شرکت‌های بازاریابی محصولات پتروشیمی در کشورهای هدف با استفاده از
درآمدهای موضوع ماده ۸ قانون هدفمندسازی یارانه‌ها.

- **عقد موافقت‌نامه‌های تجارت ترجیحی با مقاصد مهم صادراتی** توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت
با هماهنگی معاونت حقوقی رییس جمهور و وزارت امور خارجه.

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و	کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	 موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی
صفحه: ۱۱	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	

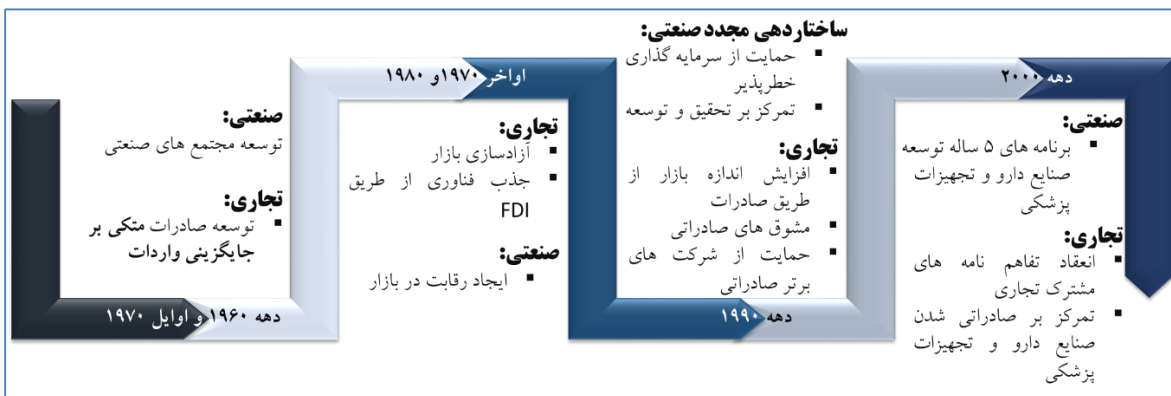
۳- خروجی‌های حاصل از پروژه ۳. راهبردهای ارتقای رقابت‌پذیری در صنایع با فناوری بالا:

دارو و تجهیزات پزشکی

۳-۱. تجربه کره جنوبی

صنایع دارو و تجهیزات پزشکی در کره رشد بیشتری از متوسط صنعت داشته است. دولت کره نقش اساسی در توسعه و رشد این صنایع داشته است. این نقش تنها در دوره کوتاهی از طریق سیاست‌های حمایتی مانند ممنوعیت واردات داروهای ساخت کره به مدت پیگیری شد و در مرحله بعد با آزادسازی رقابت سرمایه و فناوری زیادی به بازار دارو و تجهیزات پزشکی این کشور وارد شد. در نمودار ۷ ترسیم دقیق‌تری از سیر تکوینی اقدامات سیاستی دولت کره در توسعه صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی ارائه شده است.

نمودار ۷: سیر تکوینی اقدامات سیاستی دولت کره در توسعه صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی: ۱۹۶۶-۲۰۱۸

طبق نمودار به خوبی مشخص می‌شود که طی سه دهه اخیر، عمده حمایت دولت کره از صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی این کشور متمرکز بر جذب فناوری، حمایت مالی و توسعه بازار صادراتی بوده است. در مقابل، حمایت‌های جایگزینی واردات در دوره محدودی بکار گرفته شده است.

سایر سیاست‌ها و قوانین کره جنوبی در زمینه داروهای زیستی و تجهیزات پزشکی که در نمودار ۷

ارائه نشده است، شامل موارد ذیل می‌باشد:

- الزام شرکت‌های بین‌المللی به همکاری با طرف کره ای و انجام آزمایشات بالینی در کره
- افزایش قیمت بیوسیمیلارها از ۷۰٪ به ۸۰٪ قیمت داروی اصلی

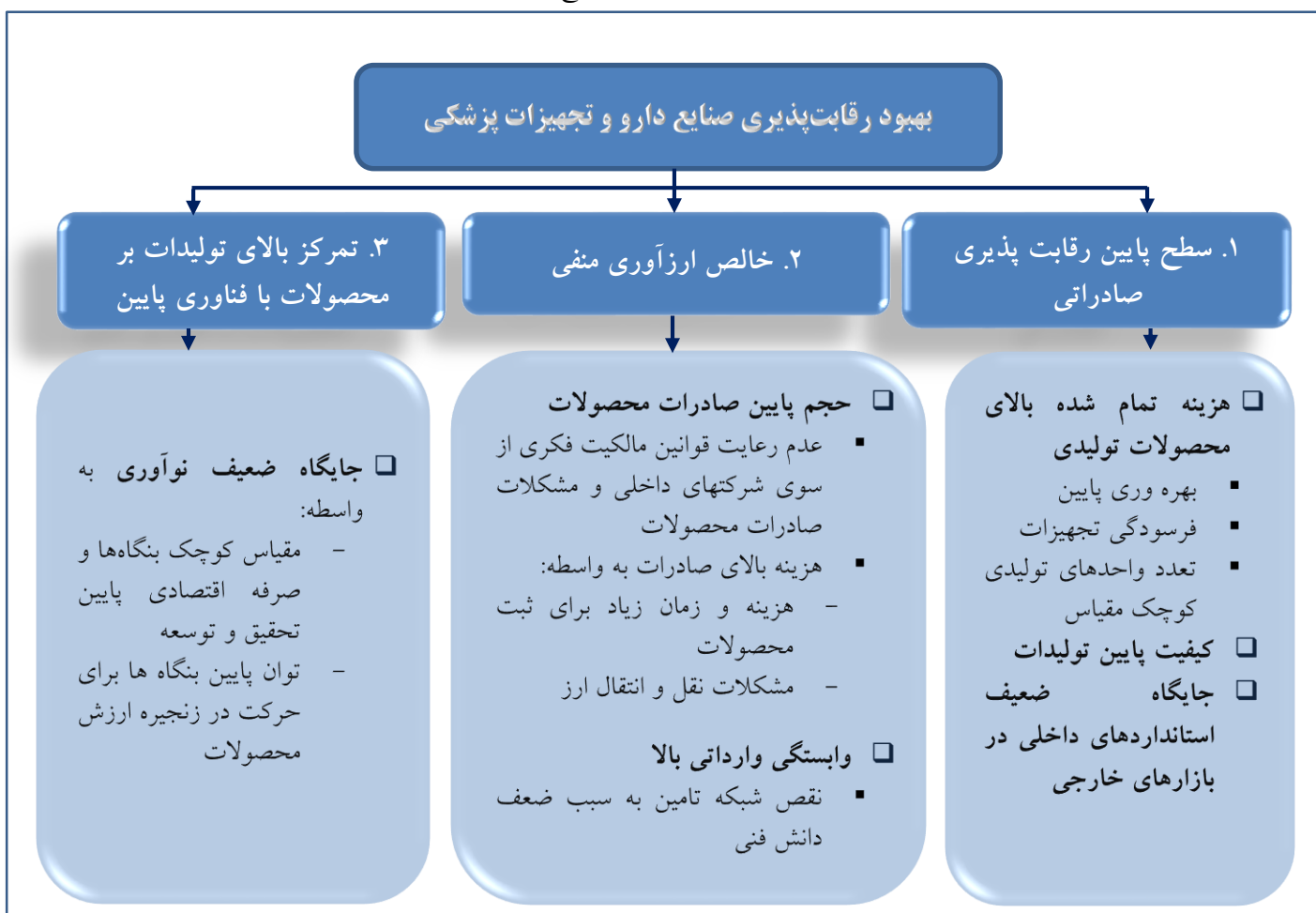
مجرى: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	<p>موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی</p>
صفحه: ۱۲	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

- افزایش استاندارد داروها و تجهیزات تولیدی
- تخصیص بودجه برای سرمایه گذاری های خطرپذیر در صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی
- معرفی محصولات کره در بازارهای بین المللی از طریق روابط بین دولت ها و قراردادهای فیما بین.

۲-۳. تجربه ایران

مجموع مشکلات ساختاری حاکم بر صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی در کشور را می توان به شرح نمودار ۸ نمایش داد.

نمودار ۸: اشکالات ساختاری در صنایع دارویی و تجهیزات ایران

به منظور ارتقای وضعیت عملکرد در صنایع شیمیایی موارد زیر پیشنهاد شده است:

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و	کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	<p>موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی</p>
صفحه: ۱۳	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	

الف) بهبود رقابت پذیری محصولات از منظر هزینه و کیفی

- ارائه مشوق ادغام شرکت های کوچک و یا اکتساب آنها توسط شرکت های بزرگ با هدف افزایش توان تحقیقاتی، تولیدی و صادراتی شرکت ها
- بهبود انگیزه ارتقای کیفیت و رقابت پذیر ساختن کالاهای تولید داخل با تسریع در تامین الزامات مصرح در بند "ذ" ماده ۴ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر اصلاح نظام تعرفه ای.

ب) افزایش خالص ارزش آوری محصولات دارویی و تجهیزات پزشکی

- کاهش موانع ناشی از اندازه بنگاه ها و حمایت از کار جمعی و مشترک آنها در صادرات از طریق ایجاد، توسعه و ارتقای خوشه ها و شبکه های صادرات گرا (با تاکید بر صنایع پیشران) با بهره گیری از حمایت های مالی موضوع آیین نامه سامان دهی خوشه ها و شبکه های صادرات گرای کسب و کار (۱۳۸۷).
- پیشنهاد اقدامات حمایتی از صادرات محصولات دارویی و تجهیزات پزشکی به کارگروه توسعه تولید، تقاضا و صادرات با تاکید بر ایجاد و توسعه نشان های تجاری مشترک صادراتی و سایر ابزارهای حمایتی موضوع ماده ۱۱ برنامه توسعه تولید محصولات دانش بنیان (۱۳۹۴) با بهره گیری منابع پیش بینی شده در تبصره ذیل ماده مذکور.
- تقویت توان تولید داخلی محصولات دارویی و تجهیزات پزشکی با اعمال معافیت های مالیاتی برای شرکت های خارجی که با استفاده از ظرفیت واحدهای تولیدی داخلی در ایران نسبت به تولید محصولات با نشان معتبر اقدام نمایند و حداقل ۲۰ درصد از محصولات تولیدی را صادر نمایند، وفق تمهیدات پیش بینی شده در بند "خ" ماده ۳۱ رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (اصلاحی ماده ۱۳۲ قانون مالیات های مستقیم).

- حمایت از گسترش خودکفایی در واحدهای دارویی و تجهیزات پزشکی با استفاده از ظرفیت ماده ۶ قانون حمایت از شرکت ها و موسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری و اختراعات (۱۳۸۹) به صورت تخصیص بخشی از منابع مالی ردیف بودجه خرید کالا و خدمات (با مبدا خارجی) دستگاه های متقاضی به امر تحقیق و توسعه مشترک با شرکت های دانش بنیان

ج) افزایش سهم تولیدات با فناوری بالا در فضای محصولی دارو و تجهیزات پزشکی

- تدوین برنامه راهبردی توسعه صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی با رعایت اصل هدفمندسازی حمایت ها از تولید داخل و با بهره مندی از مشوق های پیش بینی شده در برنامه توسعه تولید محصولات دانش بنیان (۱۳۹۴)
- تسریع در مراحل تصویب و اجرایی سازی لایحه حمایت از مالکیت فکری در مجلس شورای اسلامی.

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	 موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
صفحه: ۱۴	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	

۴- منابع و مراجع

1-Kim, Jongil and Sahar Bashiri (2018), The Challenges and Policy Direction for Industrial Development of Iran: The Implications from Korea's Experience, KDI Institute, 1st pub.

2- Jung, Yonghun and Afsaneh Shafiei (2018), Potential of Iran's Petrochemical Industry for Developing Competitive Downstream Capabilities. KDI Institute, 1st pub.

3- Lim, Dongsoon and Ali Salim (2018) Enhancing Competitiveness of Iran's Pharmaceutical and Medical Equipment Instruments. KDI Institute, 1st pub.

مجری: موسسه توسعه کره و موسسه مطالعات و		کارفرما: موسسه توسعه کره جنوبی	 موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
صفحه: ۱۵	تاریخ: تیرماه ۱۳۹۷	ویرایش اولیه - غیر قابل انتشار	